

Fractie Ons Water /Waterbreed
De heer J.A.M. Slenders

Uw schrijven van : 29 juli 2018
Uw kenmerk : 18003
Zaaknummer : 18.ZK04370
Ons kenmerk : 18UT009793
Barcode :
Behandeld door : de heer mr. A. Merks
Doorkiesnummer : 076 564 10 62
Datum : 22 augustus 2018
Verzenddatum :

Onderwerp: vragen over de aanvoer van zoet water

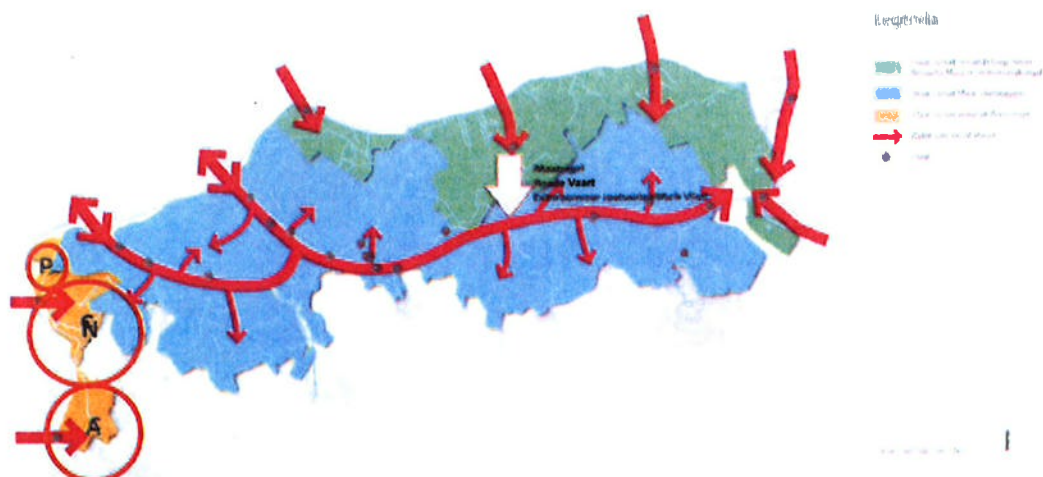
Geachte heer Slenders,

Bij boven aangehaalde brief stelt u naar aanleiding van de huidige droogteperiode ons vragen over de aanvoer van zoet water uit het Volkerak-Zoommeer in het kader van artikel 60 RvO algemeen bestuur. Wij hebben uw brief behandeld in onze vergadering van 21 augustus 2018 en besloten u als volgt te antwoorden.

Inleiding

Voorafgaand aan de beantwoording van de vier vragen wil het DB duidelijk maken dat in de huidige situatie alleen de zogenaamde "PAN¹-polders" afhankelijk zijn van zoet water uit het VZM. Het gaat om het oranje gebied in onderstaande figuur met een oppervlak van ca. 2500 ha (ca. 5% van ons peilbeheerst gebied). De andere peilbesluitgebieden worden voorzien vanuit de MarkVlietboezem (blauwe gebied) en Hollands Diep, Bergse Maas, Amerak/Wilhelminakanaal (groene gebied). De niet-gekleurde gebieden maken onderdeel uit van het vrij-afwaterend gebied en kennen geen aanvoermogelijkheden uit het hoofdwatersysteem. Bij de beantwoording van de vragen is daarom uitgegaan van de gevolgen van een verzilting van het VZM voor het oranje gebied. Dit gebied kent conform de huidige inzichten een piekwater vraag (vraag die gemiddeld 1 keer per 10 jaar voorkomt) van ca. 0,3 m³/s. Deze hoeveelheid water is nodig voor peilhandhaving, doorspoeling en agrarisch gebruik in de vorm van beregening.

¹Dit zijn de polders Prins-Hendrik, Auvergne (Langewater) en Nieuw-Vossemeer (Rietreek)

Figuur 1: zoetwaterdeelgebieden Brabantse Delta

1) Is de aanvoer van voldoende zoet water in de huidige extreme weersomstandigheden gegarandeerd wanneer het Volkerak-Zoommeer zou zijn verzilt?

Geen garanties

Nee, duidelijk moet zijn dat het waterschap geen enkele garantie kan geven over het leveren van zoet water in het gebied; nu niet maar ook niet als het Volkerak-Zoommeer (VZM) zout is. Zowel bij een zoet als zout VZM is de zoetwatervoorziening van het gebied namelijk afhankelijk van de Rijnafvoer, de waterkwaliteit van het inlaatwater (waaronder blauwalgen) en landelijke afspraken over de verdeling van het water als de hoeveelheid afneemt (de bijdrage vanuit de Maas is in dergelijke situaties verwaarloos klein). In het gebied is sprake van agrarisch gebruik dat in de landelijke *verdringingsreeks* onder (de laagste) categorie 4 valt en als eerste zal worden gekort als sprake is van lage rivierafvoeren. Het DB wil in het kader van het landelijke proces *Waterbeschikbaarheid* de beperkingen in de leveringszekerheid juist meer voor het voetlicht brengen bij gebruikers.

Ter illustratie van bovenstaande is de zoetwatersituatie van 2018 (tot medio augustus) van het oranje gebied beschreven ("zoetwatersituatie 2018") en is aangegeven hoe de zoetwatervoorziening is geregeld bij een zout VZM ("zoetwatervoorziening in de zoute situatie").

Zoetwatersituatie 2018

Op grond van het geactualiseerd Waterakkoord VZM spoelt RWS het meer vanaf februari zeer intensief door (met piekinlaten tot 50 m³/s bij de Volkeraksluizen). Dit doorspoelen is bedoeld om het chloridegehalte van het meer in het zomerhalfjaar onder de 450 mg/l te houden. Vanwege dreigende verzilting van West-Nederland/Hollandse IJssel is deze inlaat gestopt op 5 augustus.

Ondanks dat RWS het VZM heel intensief doorspoelt om het systeem voldoende zoet te houden, was deze zomer sprake van een zodanige blauwalgontwikkeling voor onze inlaten dat deze gesloten moesten worden (zie tabel 1).

Polder	Inlaat dicht sinds	Alternatieve aanvoer
Prins-Hendrik	7 augustus	Geen
Auvergne/Lange Water	18 juli	Geen, nog deels gevoed met kwelwater Brabantse Wal
Nieuw-Vossemeer/Rietkreek	16 juli	Noodpomp bij de Waterweg

Tabel 1: sluitingsdatum van inlaten langs het VZM/SRK en mogelijke alternatieve aanvoer

In tegenstelling tot bijvoorbeeld 2011 zijn dit jaar de inlaten dus niet gesloten vanwege te hoge chloridegehalten op het VZM. Door het doorspoelbeheer, zoals is vastgelegd in het geactualiseerde Waterakkoord VZM (uit 2015), variëren de chloridegehalten in het meer ter hoogte van onze inlaten tussen de 250-300 mg/l en is in lijn met de jaren 2016 en 2017 (tot medio augustus). In de huidige situatie worden alleen de polders van Nieuw-Vossemeer op een alternatieve wijze voorzien van zoet water als de inlaten langs het VZM worden gesloten. Het gaat hierbij om de noodpomp aan de Waterweg bij de Heense Molen. In de Auvergnepolder is nog sprake van enig kwelwater van de Brabantse Wal.

Zoute situatie

Bij een zout VZM worden deze drie deelgebieden ontsloten via de Roode Vaart en een nog aanvullend (alleen bij besluit zout) aan te leggen aanvoersysteem in het westen van Brabant. De aanvoerroute die aanvullend gerealiseerd moet worden (ook voor de Zeeuwse eilanden Tholen en St. Philipsland), is geschetst in de figuur hiernaast.

Het zoete water voor het gebied komt dan uit de MarkVlietboezem die wordt gevoed via de inlaten Roode Vaart en Oosterhout. Belangrijk voordeel van deze aanvoerroute is dat geen water verloren gaat voor doorspoeling van de buffer en vrijwel 1:1 kan worden ingezet voor gebruik in de polders.

Sinds 6 augustus 2018 geldt vanwege de toename van blauwalgen op de Steenbergse Vliet een innamestop voor het gebied van de Rietreek vanwege de blauwalgenontwikkeling op de Steenbergse Vliet.

Figuur 2: Aanvoerroute West-Brabant bij zout VZM

Ook kijken naar gemiddelde situaties

Voor zoetwatervoorziening is het niet juist om alleen naar extreme situaties te kijken. De potenties in een gebied voor natuur/ecologie en agrarische activiteiten worden ook bepaald door/in gemiddelde omstandigheden. Belangrijke parameter is dan ook weer het chloridegehalte. Wat dat betreft kan gesteld worden dat de kwaliteit van het inlaatwater in de situatie bij een zout VZM verbetert. In de huidige situatie stuurt RWS immers op een gehalte van 450 mg/l op het VZM in het zomerhalfjaar. Bij een zout VZM wordt het Hollands Diep de belangrijkste bron voor wateraanvoer. In het zomerhalfjaar kent het chloridegehalte op het Hollands Diep een bandbreedte van 100-150 mg/l.

Beheer en onderhoud

Belangrijk is wel te vermelden dat de reguliere inlaat vanuit het VZM voor het waterschap hoofdzakelijk onder vrij verval kan plaatsvinden. De beheerkosten kunnen daardoor worden beperkt. Bij een zoetwatervoorziening via de Roode Vaart zal meer gepompt moeten worden. Over deze extra beheerkosten moeten bij een besluit tot een zout VZM nog wel afspraken worden gemaakt tussen o.a. de twee betrokken waterschappen, provincies en gebruikers.

2) Zijn er alternatieve aanvoerroutes voor zoet water denkbaar?

De alternatieve zoetwatervoorziening is rond 2010 ontworpen. Voorafgaand hieraan zijn verschillende opties/varianten bekeken waaronder verschillende aanvoerroutes door en langs Zevenbergen. Op grond van kosten (inrichting en beheer) is gekozen voor het huidige ontwerp met een doorvoer door Zevenbergen en (bij een besluit tot een zout VZM) aanvoer vanuit het MarkVlietsysteem ter hoogte van gemaal Leurschans in de Steenbergse Haven (zie figuur 2 onder vraag 1).

In 2015 en 2016 is in verband met mogelijke kostenbesparing nogmaals gekeken naar alternatieven (en optimalisaties). Hierbij is geconcludeerd dat ook de inlaat via de Heense watergang gebruikt kan worden voor onder andere doorvoer naar de Prins-Hendrikpolder. Bij een besluit tot een zout VZM zal samen met de streek/gebruikers (grondeigenaren) een definitief ontwerp moeten worden gemaakt waarbij op het niveau van individuele waterlopen de meest optimale (alternatieve) zoetwatervoorziening voor het gebied wordt gerealiseerd.

3) Is in de huidige beleidsdocumenten rekening gehouden met de extremen waar we nu al mee te maken hebben?

Hoe klimaatverandering voor Nederland gaat uitpakken, is nog niet met zekerheid te zeggen. Het KNMI maakt regelmatig klimaatscenario's van een mogelijk toekomstig klimaat voor Nederland. Klimaatmodellen waarbij verschillende variabelen (zoals verschillen in de mondiale temperatuurstijging en verandering van luchtstromingen) worden meegenomen, laat een bandbreedte aan mogelijke toekomstperspectieven zien. Bij het vormgeven van beleid en uitwerken en realiseren van maatregelen is het belangrijk om verstandig met de onzekerheden om te gaan. Dit heet Adaptief Deltamanagement waarbij uit kostenoverweging en rekening houdend met de onzekerheidsmarges vooral met zogenaamde "altijd-goed" maatregelen aan de slag wordt gegaan. De Rode Vaart in Zevenbergen is daar een mooi voorbeeld van. Deze maatregel levert voor een overzichtelijke periode van 10-15 jaar een duidelijke verbetering op van de zoetwatersituatie in West-Brabant en draagt tevens bij aan andere doelstellingen in het gebied (met dan ook een gedeelde financiering). In de kaders Waterbeschikbaarheid (november 2017) heeft het DB aangegeven dat het waterschap na uitvoering van de Rode Vaart in Zevenbergen de afhankelijkheid van het hoofwatersysteem niet verder vergroot. Na de realisatie van de Rode Vaart worden er geen maatregelen meer getroffen om de aanvoercapaciteit vanuit het hoofwatersysteem te vergroten. De nadruk komt te liggen op het robuuster maken van het regionale systeem (realisatie Krekensvisie West-Brabant). Tevens zal samen met gebruikers gekeken worden welke maatregelen er op bedrijfsniveau getroffen kunnen worden om de (toename in de) zoetwatervraag te beperken. Dit geldt zeker voor dit oranje gebied waar de zoute kweldruk relatief groot is maar in de brakke omgeving de laatste jaren toch de omvang met zoutgevoeliger teelten toeneemt.

4) Is heroverweging van de verzilting van het Volkerak-Zoommeer niet urgent?

Verzilting van het VZM is een ambitie van het rijk en enkele regionale partijen waaronder de provincies Noord-Brabant, Zuid-Holland en Zeeland. Deze partijen dragen alleen financieel bij aan een alternatieve zoetwatervoorziening als er een besluit ligt tot een zout VZM door het rijk. Begin dit jaar is tussen rijk en regio een traject afgesproken waarbij uiterlijk eind 2018/begin 2019 helderheid moet komen over de haalbaarheid van een zout VZM en de termijn waarbinnen dit gerealiseerd kan worden. Binnen dit traject zal niet alleen de financiële haalbaarheid worden onderzocht maar zullen ook de belangrijke stakeholders worden betrokken en bevroegd. Voor het waterschap is van belang welk standpunt de gebruikers in het gebied en ZLTO in zullen nemen.

Het dagelijks bestuur houdt hierbij vast aan de eerder vastgestelde lijn dat zij geen voor- of tegenstander is van een zout VZM en er bij een besluit tot een zout VZM voordien een goede alternatieve zoetwatervoorziening moet zijn gerealiseerd ("eerst het zoet dan het zout"). Verwijzend naar het antwoord onder 1, kan een zout VZM met bijbehorende alternatieve zoetwatervoorziening ook kansen bieden voor ons waterschapsgebied omdat de leveringszekerheid voor het oranje gebied vergelijkbaar blijft maar in gemiddelde situaties het chloridegehalte van het inlaatwater beduidend lager is.

De zomer van 2018 is ulterst leerzaam voor de toetsing van beleid en strategie rondom het thema zoetwatervoorziening. Naar aanleiding van huidige droogte zal het waterschap een brede evaluatie uitvoeren waarbij de mogelijke gevolgen van klimaatverandering voor de zoetwatervoorziening nadrukkelijk worden betrokken. Deze evaluatie zal worden gebruikt in de definitieve stellingname door het waterschap ter attentie van het zout maken van het VZM.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Overeenkomstig het Reglement van Orde AB worden uw vragen en ons antwoord daarop geagendeerd voor de vergadering van het algemeen bestuur van 26 september 2018. Uw vragen en ons antwoord worden ook gepubliceerd op de website van het waterschap.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur,
De dijkgraaf

drs. C.J.G.M. de Vet

De plv. secretaris-directeur

dr. A.F.M. Meuleman